

**โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า
เมืองเก่าลพบุรี**

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ นร ๐๕๐๖/๒๕๐๗๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

พลตรี
สนั่น
๑๒ เม ๕๓

เรื่อง มติคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เรื่อง การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า
เรียน รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์)
ประธานกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า
ที่ ทส (กอก) ๑๐๐๖/๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

ตามที่ได้เสนอเรื่อง มติคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า
เรื่อง การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

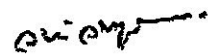
- ๑. ให้ความเห็นชอบกรอบแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาและจัดทำรายละเอียดเพื่อดำเนินการต่อไป
- ๒. ให้ความเห็นชอบขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ๗ เมือง ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา เพื่อประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๓. ให้ความเห็นชอบให้จังหวัด โดยคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ลงมติเห็นชอบทั้ง ๓ ข้อ
ตามมติคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่
๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ประธานกรรมการอนุรักษ์
และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชี
แนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี

(สนั่น ขจรประศาสน์)

รองนายกรัฐมนตรี

(นายวิชัย วิทวัสการเวช)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๒๔๙

www.cabinet.thaigov.go.th

SC 52 11 015 (ยื่นขึ้นมติพิจารณา) พิมพ์กลับ

เบง นรม. (สร. 3)

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมา	1
1. กรอบแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า	3
2. หลักการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า	6
3. ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า	7
3.1 ความสำคัญของพื้นที่	7
3.2 องค์ประกอบเมืองเก่า	11
3.3 ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า	11
3.4 เขตพื้นที่ (Zoning) ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า	15
4. แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า	17

ความเป็นมา

“เมืองเก่า” หมายถึง เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน หรือมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะจำเพาะของสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ มีคุณค่าทางศิลปะ โบราณคดีหรือประวัติศาสตร์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ และการรักษาคุณค่าและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเมืองเก่าไว้ เพื่อต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของประเทศ สิ่งก่อสร้างและองค์ประกอบเมืองที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่ามีศักยภาพสูงในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นำภาคภูมิใจของชุมชน สามารถเสริมสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดและประเทศ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและสังคมวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ประกอบกับเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของชุมชนขนาดใหญ่ มีการพัฒนาเมืองในรูปแบบต่าง ๆ จึงทำให้เกิดการบุกรุกทำลายและทำให้เมืองเก่าเสื่อมคุณค่า

การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าในประเทศไทย เริ่มต้นในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งเป็นเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร ที่สามารถดำเนินการสัมฤทธิ์ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาเมืองเก่าตามแนวทางการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของระบบนิเวศน์ สภาพเศรษฐกิจชุมชน และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และเพื่อให้บริเวณเมืองเก่าสามารถดำรงคุณค่าความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติไว้ได้ พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและยั่งยืนของประชาชน จึงได้ขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่เมืองเก่าอื่น ๆ ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546 ให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ทำหน้าที่วางนโยบาย กำหนดพื้นที่ จัดทำแผนแม่บท แนวทาง แผนปฏิบัติการ และมาตรการต่าง ๆ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เห็นชอบให้เมืองเก่า 10 เมือง เป็นเมืองเก่ากลุ่มที่ 1 ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าน่าน เมืองเก่าลำพูน เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าพิษณุโลก เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา และให้ดำเนินการเร่งรัดประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า และจัดทำแผนบริหารจัดการเมืองเก่า เพื่อให้เมืองเก่าได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสม และเห็นชอบให้เมืองเก่าน่านเป็นเมืองเก่านำร่อง คณะกรรมการฯ มีการดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ตามลำดับ ดังนี้ กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2548 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ให้มีอำนาจหน้าที่จัดทำแนวทาง มาตรการ ผังแม่บท แผนปฏิบัติการ และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่เมืองเก่าน่าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2548 ปี พ.ศ.2549 ได้ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าน่าน 2 บริเวณ ได้แก่ พื้นที่ใจเมืองน่าน และพื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง เป็นพื้นที่เมืองเก่า และในปี พ.ศ.2550 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมืองที่เหลืออีก 9 เมือง

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการเมืองเก่ามีการขับเคลื่อนและดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามในพื้นที่เมืองเก่า การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นการทำงานขั้นตอนแรกในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ซึ่งกำหนดตามสภาพข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม บนพื้นฐานข้อมูลตามหลักฐานที่อ้างอิงและค้นคว้าได้ทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เมื่อมีขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่ชัดเจน จังหวัดและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดหรือพัฒนาหลักและกระบวนการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการ โดยการจัดทำแผน มาตรการ แนวทาง แนวทางการบริหารจัดการที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า โดยประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การเสริมสร้างเส้นทางสัญจรขนาดเบา การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมของเมือง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ระบบนิเวศเมือง และเศรษฐกิจชุมชน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบรรยากาศของเมืองเก่า

ในปี พ.ศ.2552 สำนักงานฯ ดำเนินการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าในเมืองเก่า 8 เมืองที่ได้จัดทำแผนจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าแล้ว ซึ่งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและพิจารณาแผนการดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า ได้ให้ความเห็นชอบ และคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าลพบุรี ภายใต้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อเมืองเก่าลพบุรีเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552

เอกสารโครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า : เมืองเก่าลพบุรี ที่สำนักงานฯ จัดทำขึ้นประกอบด้วย กรอบแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า หลักการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า และแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า เพื่อให้จังหวัดและท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่เมืองเก่าต่อไป

1. กรอบแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า จะมุ่งเน้นความเป็นเมืองเก่าที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย ผสมผสานวิวัฒนาการผ่านกาลเวลาของระบบเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง จารีต ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต การสร้างและการทำลายจากภัยคุกคามต่าง ๆ สิ่งที่เหลืออยู่ไม่ว่าขนาดรูปทรง สัณฐานของเมือง แนวคูเมือง กำแพงเมือง โบราณสถาน ศาสนสถาน แม่น้ำ เขตทางสัญจร รูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารและสิ่งปลูกสร้างทางศิลปกรรมเชิงช่างที่บ่งบอกความเป็นกลุ่มเชื้อชาติ เป็นองค์ประกอบของเมืองที่ถ่ายทอดคุณค่าทางประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมของเมือง จะอยู่ภายในโครงสร้างของเมือง (URBAN STRUCTURE) ในส่วนของที่ตั้ง อาณาเขตแนวคูเมือง กำแพงเมือง ภูมิประเทศ พื้นที่ ซึ่งรายล้อมองค์ประกอบของเมือง ให้เกิดขนาดความสมดุลอย่างลงตัว (URBAN OPTIMUM SIZE) หมายถึง การมีพื้นที่ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป เพียงพอต่อการรองรับประชาชนจำนวนหนึ่ง มีความหนาแน่นพอสมควร มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ถนนทางสัญจร ขนาดเล็ก ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ แหล่งอาชีพ แยกอยู่เป็นบริเวณย่านเมืองทำหน้าที่การบริหาร การปกครอง การผลิต การค้าและให้บริการแก่ชุมชนรอบนอก ตามศักยภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งแตกต่างจากเมืองใหม่ คือไม่ต้องการเพิ่มหรือขยายการพัฒนาใด ๆ ลงไปในเนื้อเมืองอย่างทู่แท้ให้เสียความสมดุล แต่ต้องการพัฒนาอย่างรู้คุณค่าในเชิงอนุรักษ์ ส่วนการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจ ควรจะออกไปยังพื้นที่ใหม่ ปล่อยให้เมืองเก่ายังคงมีวิถีการคงอยู่เคียงพร้อมด้วยสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นเอกลักษณ์ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ให้ชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ

กรอบแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ประกอบด้วย

1.1. การบริหารจัดการ

อาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า (พ.ศ.2548 – 2552) เพื่อแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าแต่ละเมืองในการกำหนดนโยบาย แผนงาน มาตรการและแนวทางเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และให้การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าดำเนินไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ภาคเอกชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติตลอดไป

1.2 การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เพื่อกำหนดให้พื้นที่เมืองเก่าเป็นเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและ

สร้างความชัดเจนการพัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพ บทบาท ความสำคัญในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับควบคุมที่มีมาตรการปกป้องคุ้มครองพื้นที่เมืองเก่า

1.3 การอนุรักษ์โบราณสถานและสถานที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญ

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ในการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถาน โดยประกาศให้อาคารหรือสถานที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ให้มีการขึ้นทะเบียนและประกาศเขตโบราณสถาน รวมถึงโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ก็สามารถขยายเขตที่ดินโบราณสถานให้มากขึ้นตามความเหมาะสม เพื่อสร้างพื้นที่คุ้มครองโบราณสถานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 การบริหารจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นมาใหม่ หรือแทนเมือง หรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มีการดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าทางธรรมชาติ ซึ่งในภาพรวมจะมีบทบาทสำคัญมากต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมือง เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวมในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบแบบแผน โดยผังเมืองรวมจะกำหนดกรอบการพัฒนาเมืองทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง การสาธารณูปโภคเอาไว้อย่างกว้าง ๆ ส่วนผังเมืองเฉพาะจะเน้นรายละเอียดของแผนผังโครงการพัฒนา ตลอดจนการกำหนดมาตรการอื่น ๆ เพื่อใช้ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมที่ละเอียดกว่าผังเมืองรวม

1.5 การจัดระเบียบการก่อสร้างและดัดแปลงอาคาร

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคาร ให้เมืองเกิดความเป็นระเบียบและมีความน่าอยู่ ซึ่งย่อมทำให้ประชาชนส่วนรวมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกระทรวงมหาดไทยและกฎกระทรวงเพื่อควบคุมรายละเอียดการก่อสร้าง ดัดแปลง เคลื่อนย้าย รื้อถอน ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร รวมถึงการกำหนดลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน เนื้อที่ ที่ตั้งของอาคาร ระดับ เนื้อที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคารและระยะหรือระดับ ระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ทางเท้า หรือที่สาธารณะ ขนาดและการติดตั้งเรื่องป้าย และที่ว่างริมแหล่งน้ำสาธารณะ

1.6 การจัดระเบียบกิจกรรมบางประเภทให้เหมาะสม

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดระเบียบกิจกรรมบางประเภทให้เหมาะสมกับพื้นที่เมืองเก่าในรูปประกาศและ/หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เอื้อต่อการนี้ได้

1.7 การสร้างแรงจูงใจต่างๆ ที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

1.7.1 การจูงใจทางด้านภาษี

- ลดภาษีบางประเภทแก่เจ้าของที่ดินและเจ้าของอาคารที่อยู่ในพื้นที่เมืองเก่า
- ลดภาษีบางประเภทแก่เจ้าของที่ดิน เจ้าของอาคาร ที่นำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ เช่น การดัดแปลงอาคารให้เหมาะสมกับแนวทางที่กำหนด
- ปรับระบบการจัดเก็บบางประเภท ให้สอดคล้องกับระดับการจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการในพื้นที่ เช่น ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีสาธารณูปโภคสาธารณูปการบริการสมบูรณ์ จะต้องเสียภาษีสูงกว่าพื้นที่ที่ยังขาดแคลนสาธารณูปโภคสาธารณูปการ
- ปรับปรุงระบบภาษีในกิจการบางประเภทให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อผู้ก่อให้เกิดมลพิษจะต้องจ่ายภาษีในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น

1.7.2 การนำค่าธรรมเนียมมาใช้บำรุงรักษาโบราณสถาน ให้มีการยกเว้นภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากผู้ประกอบการประเภทพิพิธภัณฑ์หรือกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน เพื่อนำเงินไปใช้ในการดูแลรักษาและบูรณะโบราณสถานและอาคารเก่าอันควรค่าต่อการอนุรักษ์

1.7.3 การให้โอนสิทธิการพัฒนา ในกรณีผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือเจ้าของอาคารอยู่ในพื้นที่เมืองเก่า ควรมีการพิจารณาให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลกลุ่มนี้ เช่น สิทธิในการก่อสร้างอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่ในบางบริเวณหรือพื้นที่อื่น ให้ได้สิทธิทางภาษีและค่าธรรมเนียมในการขายหรือโอนเพื่อเป็นการชดเชยการเสียสิทธิในพื้นที่อนุรักษ์ที่ตนเป็นเจ้าของ และ/หรือชดเชยสิทธิอื่นตามความเหมาะสม

1.7.4 การมอบรางวัลอนุรักษ์ดีเด่น จัดให้มีการประกวดอาคารอนุรักษ์ดีเด่น โดยมอบรางวัลเป็นเงินกองทุนหรือเกียรติบัตรเพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติแก่เจ้าของอาคารนั้น ๆ

1.7.5 การจัดหาทุนสมทบการอนุรักษ์ โดยขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาคม ได้แก่ กองทุนโบราณคดี กองทุนสิ่งแวดล้อม กองทุนจากองค์กรระหว่างประเทศ กองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล กองทุนส่งเสริมกิจการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ

2. หลักการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นการดำเนินงานขั้นตอนแรกในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และเมื่อมีขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่ชัดเจน จังหวัดและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดหรือพัฒนา กลไกและกระบวนการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการต่อไป โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานกำหนด ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์หลักฐานข้อมูล เป็นการศึกษาวินิจฉัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองเก่าทั้ง ข้อมูลปฐมภูมิ ทิวทัศน์ภูมิและภาคสนาม ประกอบด้วยประเด็น

2.1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

2.1.2 สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ของโบราณสถาน อาคาร และสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในและนอก เขตกำแพงเมืองและคูเมือง

2.1.3 องค์ประกอบของเมืองเก่า ได้แก่ กำแพงเมือง คูเมือง ประตูเมือง วังหรือคุ้ม วัด ช่าง (ลานโล่ง) สะดือเมือง เป็นต้น

2.2 การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าบนพื้นฐานการ สนับสนุนของข้อมูลตามข้อ 2.1 ข้างต้น ร่วมกับเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องปกป้องคุ้มครองบริเวณ แวดล้อมพื้นที่เมืองเก่า นั้น ๆ และเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และพัฒนา ประกอบด้วยขอบเขตพื้นที่ 2 ระดับ ดังนี้

2.2.1 ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นขอบเขตพื้นที่ที่มีองค์ประกอบที่เกาะกลุ่มกันอย่างมีคุณค่า ความสำคัญ รวมถึงความเป็นของแท้ดั้งเดิมและบูรณาภาพ (Authenticity and Integrity) ที่ต้องเร่งวางแผน อนุรักษ์และพัฒนา

2.2.2 ขอบเขตพื้นที่ (Zoning) เป็นการแบ่งพื้นที่ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามลักษณะ เศรษฐกิจของเมืองที่มีความสำคัญ และรองลงมาเพื่อการวางแผนบริหารจัดการที่เหมาะสมกับเมืองเก่า นั้น ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ขอบเขตพื้นที่ (Zoning) ดังนี้

- 1) พื้นที่หลัก เป็นบริเวณศูนย์กลางเมืองเก่าที่มีการกระจุกตัวขององค์ประกอบเมืองที่สำคัญ
- 2) พื้นที่ต่อเนื่อง เป็นบริเวณส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่หลัก

2.3 การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าจะต้องเป็นที่ยอมรับของภาคส่วนต่าง ๆ ก่อนประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าอย่างเป็นทางการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์ และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ.2546

3. ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

3.1 ความสำคัญของพื้นที่

เมืองเก่าลพบุรี มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยปัจจุบัน เช่น ชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ยุคโลหะที่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ชุมชนสมัยทวารวดี ลพบุรี อยุธยา และรัตนโกสินทร์ในเขตเมืองเก่าอำเภอเมืองลพบุรี ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทางกายภาพ เช่น คูเมือง กำแพงเมือง ป้อมปราการ ศาลพระกาฬ พระปรางค์สามยอด ปรางค์แขก พระนารายณ์ราชนิเวศน์ บ้านหลวงราชทูต วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดเสาชงทอง วัดนครโกษา วัดบันไดหิน วัดมณีชลขันธ์ สระมนิราห์ พระเนียดคล้องช้าง และอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นต้น หลักฐานทางกายภาพดังกล่าวนี้ แสดงถึงพัฒนาการของเมืองลพบุรีในอดีต ว่าเคยเป็นแหล่งอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมาหลายยุคหลายสมัย

3.1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมืองเก่าลพบุรี เป็นเมืองที่มีความหลากหลายและต่อเนื่องทางวัฒนธรรมยาวนานกว่า 2,700 ปี ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) ลพบุรีตกอยู่ใต้อำนาจมอญและขอมจนถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 19 ในรัชสมัยของพระเจ้าอู่ทองปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ลพบุรีมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้พระรามศวร พระราชโอรสองค์ใหญ่เสด็จมาครองเมืองลพบุรี เมื่อปี พ.ศ. 1893 พระรามศวรโปรดให้สร้างป้อม ชูคตุ และสร้างกำแพงเมืองอย่างมั่นคง เมื่อพระเจ้าอู่ทองสวรรคตใน พ.ศ. 1912 พระรามศวรต้องถวายราชบัลลังก์ให้แก่พระปิตุลาของพระองค์ ซึ่งได้ขึ้นครองราชย์พระนามว่า พระบรมราชาธิราชที่ 1 ส่วนพระรามศวรครองเมืองลพบุรีสืบต่อมา จนถึง พ.ศ. 1931 สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 สวรรคต พระรามศวรจึงเสด็จขึ้นครองราชย์ ณ กรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งที่สอง

ต่อจากนั้นเมืองลพบุรีได้ถูกลดความสำคัญลงเป็นลำดับ จนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) ลพบุรีได้รับการทำนุบำรุงครั้งใหญ่ สืบเนื่องมาจากการคุกคามของชาวฮอลันดาที่ติดต่อค้าขายกับไทย ทำให้สมเด็จพระนารายณ์ทรงเห็นว่ากรุงศรีอยุธยานั้นไม่ปลอดภัย จึงได้สร้างเมืองลพบุรีเป็นราชธานีแห่งที่สองขึ้น เพราะลพบุรีมีลักษณะทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ในการสร้างลพบุรีขึ้นใหม่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงได้รับความช่วยเหลือจากชาวฝรั่งเศสและอิตาลีเยินสร้างพระราชวังและป้อมปราการเป็นแนวป้องกันอย่างแข็งแรง สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ประทับอยู่ที่ลพบุรีเป็นส่วนใหญ่ และโปรดให้ทูตและชาวต่างประเทศเข้าเฝ้าพระองค์ที่เมืองลพบุรีนี้หลายครั้ง

ครั้นเมื่อสิ้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ฯ ลพบุรีก็หมดความสำคัญลง สมเด็จพระเพทราชาได้ทรงย้ายหน่วยราชการทั้งหมดกลับกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลต่อมา ก็ไม่ได้เสด็จมาประทับที่ลพบุรีอีก จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2406 โปรดฯ ให้บูรณะเมืองลพบุรี ซ่อมกำแพง

ป้อม และประตูพระราชวังที่ชำรุดทรุดโทรม และสร้างพระที่นั่งพิมานมงกุฏขึ้นในพระราชวังเป็นที่ประทับ และพระราชทานนามว่า “พระนารายณ์ราชนิเวศน์” ลพบุรีจึงเป็นเมืองสำคัญอีกวาระหนึ่ง

3.1.2 สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

สถาปัตยกรรมที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณเมืองลพบุรี คุณค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความงามทั้งในรูปแบบและกระบวนการช่างในรูปลักษณะที่โดดเด่นในแต่ละยุคสมัย และยังมีความหมายที่ซ่อนเร้นในเชิงวัฒนธรรมในการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของเมืองอย่างดียิ่ง

หลักฐานทางศิลปะสถาปัตยกรรม ที่มีคุณค่า ได้แก่

1. สมัยทวารวดี สถาปัตยกรรมที่สำคัญ ได้แก่ แนวคูเมืองกำแพงเมืองที่เป็นคูน้ำคันดินซึ่งมีรูปร่างเกือบกลม อันเป็นลักษณะเฉพาะของสมัยทวารวดี รวมทั้งซากฐานเจดีย์ประธานวัดนครโกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นสถูปเจดีย์ทรงกลมฐานสี่เหลี่ยม มีลักษณะคล้ายวัดโฆลังที่จังหวัดราชบุรี

2. สมัยลพบุรี ลักษณะเด่นของศิลปกรรมยุคนี้คือ รูปแบบศิลปะลพบุรี ลักษณะคล้ายหรือทำเลียนแบบ (เขมร) ได้แก่ ปรางค์ต่างๆ เช่น ปรางค์แขก พระปรางค์สามยอด

3. สมัยอุทอง มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16-19 ศิลปะสถาปัตยกรรมที่เด่นมาก ได้แก่ ปรางค์ประธานวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลักษณะพิเศษเฉพาะของศิลปะสถาปัตยกรรมยุคสมัยนี้โดยตรง ส่วนยอดปรางค์เหนือเรือนธาตุทำเป็นสันกลีบต่อกันเป็นวงรอบ

4. สมัยอยุธยา สถาปัตยกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199-2231) ได้รับอิทธิพลทางสถาปัตยกรรมแบบอย่างตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในสถาปัตยกรรมแบบจารีตของไทย การใช้กรอบโค้งแหลม (Pointed Arch) การเริ่มใช้วิทยาการแบบใหม่ในการสร้างอาคารสูงกว่า 2 ชั้นขึ้นไป การวางผังเมือง การสร้างป้อมกำแพงเมืองและประตูเมือง เห็นได้จากสถาปัตยกรรมภายในหมู่เรือนรับรองบ้านหลวงรับราชทูต (บ้านวิชาเยนทร์) พระนารายณ์ราชนิเวศน์ วัดสันเปาโล กำแพงเมืองและประตูเมืองที่ก่อด้วยอิฐ เป็นต้น

5. สมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2394-2411) กับช่วงสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ สมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม (พ.ศ.2483)

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฟื้นฟูพระนารายณ์ราชนิเวศน์ และโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งและพระตำหนักเพิ่มขึ้น เช่น หมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฏ

ในสมัยจอมพลแปลก พิบูลสงครามนั้น มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงตัวเมืองลพบุรีเป็นอย่างมาก เมืองลพบุรีตั้งอยู่ศูนย์กลางอันเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ที่จะพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางการทหาร ขยายเมืองมาทางทิศตะวันออกตามถนนนารายณ์มหาราช วงเวียนศรีสุริโยทัย วงเวียนเทพสตรี รวมทั้งอนุสาวรีย์และอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะร่วมสมัยกับถนนราชดำเนินกลางที่กรุงเทพมหานคร โรงแรมวิบูลย์ศรีและตึกเอราวัณ เป็นต้น

3.1.3 โบราณสถาน

เขตเมืองเก่าลพบุรี มีโบราณสถานที่เป็นศาสนสถานและกลุ่มอาคารที่สำคัญ โดยโบราณสถานมีทั้งที่ขึ้นทะเบียนแล้ว และยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน โดยแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

1) **ศาสนสถาน** ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดเสาชิงทอง วัดนครโกษา พระปรางค์สามยอด เทวสถาน (ปรางค์แขก) ศาลหลักเมือง (ศาลลูกศร) ศาลพระกาฬ วัดบันไดหิน วัดราชา (ร้าง) วัดอินทรา วัดปิ่น (ร้าง) วัดมเหศวร วัดกวิศรารามวรวิหาร วัดเชิงท่า วัดพระยาออก

2) **กลุ่มอาคาร** ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ บ้านหลวงรับราชทูต (บ้านวิชาเยนทร์)

**แผนที่แสดงที่ตั้งโบราณสถาน
ในบริเวณเมืองเก่าลพบุรี**

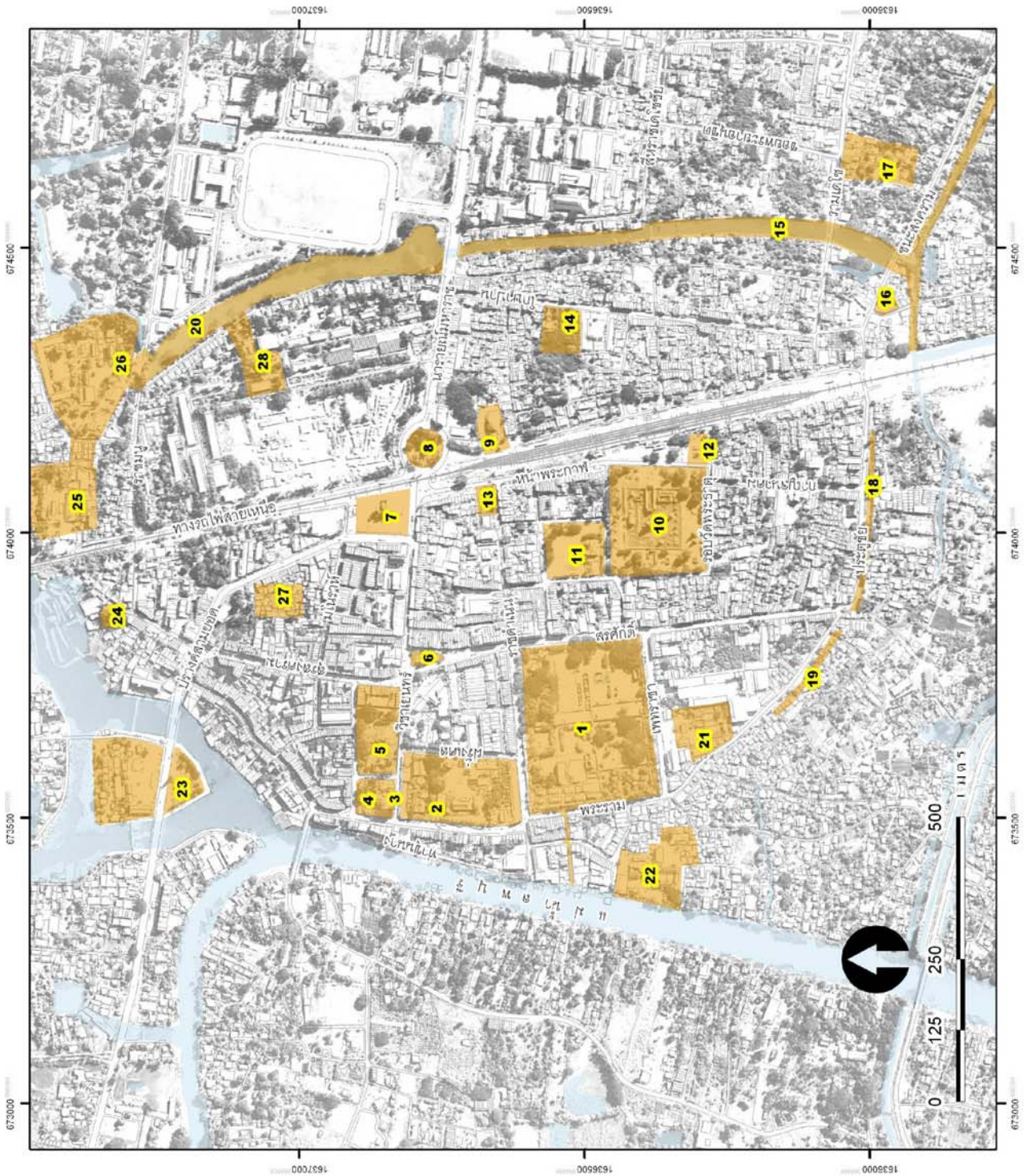
รายชื่อโบราณสถาน

- 1 พระบรมธาตุเมืองเก่า
- 2 วัดเขาเขือง
- 3 วัดปืน
- 4 หาดยี่เอ็ง
- 5 บ้านเรือนโบราณของชนชั้นราชชนก
- 6 เขตกาม ปราสาทเขาก
- 7 ปราสาทกมยล
- 8 ถ้ำกระเทียม
- 9 วัดเกตุพิมาย
- 10 วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
- 11 วัดราช
- 12 วัดมณีโคตม
- 13 วัดอัมพวา
- 14 วัดนันทาร
- 15 เขมาวุธเมืองสองแคว
- 16 ป้อมชัยเมืองสองแคว
- 17 วัดต้นไทร
- 18 ประตูชัยและกำแพงแก้วเก่า
- 19 กำแพงแก้วหน้าวัด
- 20 คลองเรือ
- 21 วัดวัดท่าหมื่น
- 22 วัดเขมาภิ
- 23 วัดนันทาร
- 24 ป้อมท่าอิฐ
- 25 วัดพระพรหมโลก
- 26 วัดคอเป
- 27 สระบัวหน้า
- 28 วัดพระมาฆ

โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 องค์ประกอบเมืองเก่า

เมืองเก่าลพบุรีมีการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของเมืองมายาวนาน ตั้งแต่สมัยทวารวดีถึงสมัยรัตนโกสินทร์ มีองค์ประกอบของเมืองที่สำคัญ ดังนี้

3.2.1 คู่น้ำ คันดิน สมัยทวารวดี มีลักษณะรูปวงรี เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญคือ พระราชวัง ศาสนสถานต่าง ๆ

3.2.2 สระน้ำ ได้แก่ สระมนิราห์ สระข้างพระปรางค์สามยอด

3.2.3 คูเมือง กำแพงเมือง สมัยสมเด็จพระนารายณ์ ปัจจุบันกำแพงเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกเหลือเพียงซากกำแพงเมืองและเนินดิน ทางด้านตะวันออกของเมืองเก่า ปรางค์ขากกำแพงเมืองคูเมือง และประตูเมืองบางส่วนอยู่ในพื้นที่เปิดโล่งของค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

3.2.4 ป้อมปราการ ประตูเมือง ได้แก่ ป้อมท่าโพธิ์ทางด้านทิศเหนือ ป้อมชัยชนะสงคราม และประตูชัยทางทิศใต้

3.3 ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

ชุมชนเมืองเก่าลพบุรีตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี มีลักษณะที่ลาดลงมาจากเทือกเขาสามยอด ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของชุมชนเมือง อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 11-17 เมตร โดยระดับพื้นดินสูงต่ำไม่เท่ากัน ห่างจากชุมชนเมืองออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 4 กิโลเมตร แผ่นดินต่ำลงไปเป็นแอ่งใหญ่ เมื่อถึงฤดูฝนน้ำฝนจากเทือกเขาจะไหลลงมาขังอยู่ในแอ่งน้ำเป็นทะเลสาบเรียกว่า “ทะเลชุบศร” บริเวณที่ลุ่มมีแม่น้ำลพบุรีและลำคลองหลายสายไหลผ่าน เช่น คลองบางชันหมาก คลองเรือ รวมทั้งคลองชลประทานที่ขุดขึ้นมา ส่วนฝั่งแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตกตรงข้ามกับเมืองลพบุรี พื้นที่ที่ต่ำตั้งอยู่ในตำบลบางชันหมาก ในฤดูน้ำหลากน้ำในแม่น้ำเอ่อล้นท่วมฝั่ง ทำให้ลพบุรีมีสภาพคล้ายเกาะเล็ก ๆ ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของชุมชนเมืองลพบุรีเป็นที่ลุ่มเช่นกัน ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า “ทุ่งพรหมมาสเตอร์” ตั้งอยู่ที่ตำบลพรหมมาสเตอร์ มีลำน้ำไหลผ่านถึงเขาสมอคอน วัดไถ่ ทางด้านทิศใต้ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตำบลโพธิ์เก้าต้น และตำบลปาดาล ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม โดยมีระบบชลประทานหล่อเลี้ยงพื้นที่

ลพบุรีมีขอบเขตเมืองเก่าที่ชัดเจน ร่องรอยของคู่น้ำ คันดินที่ล้อมรอบเมือง โดยสามารถแบ่งเมืองเก่าออกได้เป็น 4 ระยะ ตามยุคสมัยกล่าวคือ

ระยะที่ 1 เป็นเมืองสมัยทวารวดี มีแผนผังรูปวงรี มีคู่น้ำคันดินล้อมรอบเมืองอยู่ทางตะวันตกของเขตเมืองเก่าทั้งหมดติดกับแม่น้ำลพบุรี ซึ่งใช้เป็นคูเมืองด้านทิศตะวันตก ทางเหนืออยู่ตรงป้อมโพธิ์ แล้ววกมาทางตะวันออกซึ่งมีร่องรอยของคู่น้ำด้านหลังโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย สิ้นสุดที่บริเวณประตูช่องกุดใกล้กับป้อมชัยชนะสงคราม มาจดกับแม่น้ำลพบุรีบริเวณวัดเชิงท่า

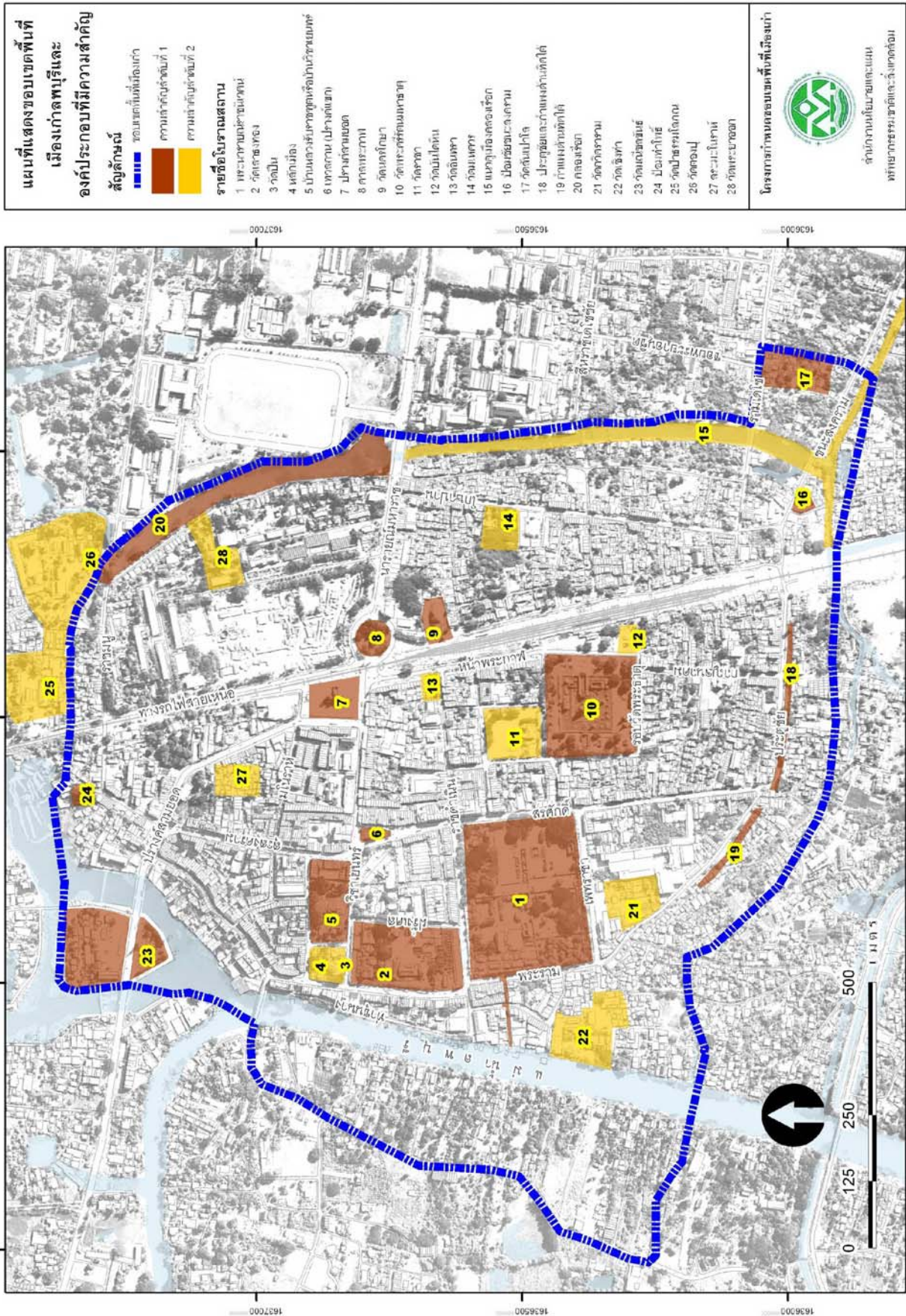
ระยะที่ 2 ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการขยายเมืองโดยการขุดคูน้ำและก่อคันดินต่อจากแนวคูเมืองชั้นแรกมาทางทิศตะวันออก ปัจจุบันอยู่ภายในเขตของค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ระยะที่ 3 เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายเมืองในระยะที่ 2 โดยก่อคันดินและขุดคูน้ำเพิ่มเติมมาทางตะวันออก ซึ่งเป็นแนวคั่นข้างตรงจากทิศเหนือจรดใต้ ปัจจุบันแนวนี้อยู่ในเขตค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเช่นกัน สังกัดได้จากประตูเพนียดที่ยังอยู่ในสภาพดี

ระยะที่ 4 มีการขยายเมืองออกไปทางตะวันออกต่อจากเขตเมืองในระยะที่ 3 โดยแนวตะวันออกสุดคือ คูน้ำและคันดิน ซึ่งเป็นแนวคั่นข้างตรงจากทิศเหนือจรดใต้ ปัจจุบันแนวนี้คือถนนที่ตัดผ่านบริเวณวงเวียนสระแก้ว โดยมีร่องรอยของคูน้ำซึ่งเกือบหมดสภาพไปแล้วหลงเหลืออยู่บางส่วน

พื้นที่เมืองลพบุรีระยะที่ 1 ซึ่งเป็นชุมชนเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นบริเวณที่มีกิจกรรมหลากหลาย รวมถึงยังเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมของเมือง มีการสัญจรในบริเวณเขตเมืองค่อนข้างหนาแน่น เป็นที่ตั้งแหล่งโบราณสถานที่สำคัญและองค์ประกอบเมืองที่ยังหลงเหลืออยู่บางส่วน เช่น กำแพงเมือง คูเมือง และป้อม สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรี โดยมีเนื้อที่รวมประมาณ 1.729 ตารางกิโลเมตร (1,080.67 ไร่) และมีอาณาเขตเป็นดังนี้

ทิศเหนือ	จดแม่น้ำลพบุรีฝั่งตรงข้ามวัดมณีชลขันธ์ไปตามแนวเขตพื้นที่ราชพัสดุจุดคลองเรือฝิ่งเหนือ
ทิศตะวันออก	จดแนวคลองเรือฝิ่งตะวันออกลงมาทางใต้จดถนนรามเดโช เลียบไปทางทิศตะวันออกของถนนรามเดโชและเชื่อมกับแนวเขตวัดสันเปาโลด้านตะวันออกผ่านถนนชนะสงครามจนจดคลองบางปี
ทิศใต้	จดแนวเขตห่างจากถนนชนะสงคราม ถนนประตูชัยและถนนพระราม ระยะห่างจากเขตทางด้านใต้ 100 เมตร
ทิศตะวันตก	จดแนวถนนเลียบวัดโพธิ์งาม เชื่อมกับถนนพรหมมาสเตอร์ ข้ามแม่น้ำลพบุรีไปจดแม่น้ำลพบุรีฝั่งตรงข้ามวัดมณีชลขันธ์

3.4 เขตพื้นที่ (Zoning) ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

ลพบุรีเคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายยุคสมัย และเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขึ้นครองราชย์ได้ทรงสถาปนาลพบุรีเป็นราชธานีแห่งที่สอง ในอดีตลพบุรีเป็นเมืองที่มีลักษณะทิศทางการขยายตัวไปทางทิศตะวันออกจากแนวแม่น้ำลพบุรี ซึ่งเป็นเส้นทางหลักติดต่อกับกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันแนวเส้นทางหลักเข้าสู่เมืองคือถนนนารายณ์มหาราชเป็นเส้นทางจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรีมีการกำหนดเป็นเขตพื้นที่ (Zoning) ดังต่อไปนี้

3.4.1 พื้นที่หลัก ศูนย์กลางเมืองที่สำคัญที่สุด คือ บริเวณที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานและศาสนสถานกลางเมือง มีเนื้อที่รวมประมาณ 0.320 ตารางกิโลเมตร (199.80 ไร่) ประกอบด้วย

พื้นที่ 1 - 1 บริเวณโบราณสถานพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ขึ้นไปทางด้านเหนือตามถนนฝรั่งเศส เนื้อที่ประมาณ 0.122 ตารางกิโลเมตร (75.95 ไร่)

พื้นที่ 1 - 2 เป็นโบราณสถานสำคัญยุคสุโขทัยของเมืองเก่าลพบุรี คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และบริเวณวัดราชา เนื้อที่ประมาณ 0.049 ตารางกิโลเมตร (30.73 ไร่)

พื้นที่ 1 - 3 เป็นที่ตั้งของโบราณสถานยุคขอมที่เก่าแก่ที่สุดของเมืองเก่าลพบุรี คือ พระปรางค์สามยอดและศาลพระกาฬ เนื้อที่ประมาณ 0.020 ตารางกิโลเมตร (12.78 ไร่)

พื้นที่ 1 - 4 เป็นที่ดินราชพัสดุที่มีการใช้ประโยชน์ของส่วนราชการและเอกชน ฟากตะวันออกของถนนสุรศักดิ์เป็นที่ดินเอกชนที่อยู่ในบริเวณศูนย์กลางเมืองเก่า รวมโบราณสถานปรางค์แขกที่แยกถนนสุรศักดิ์และถนนวิชาเยนทร์ เนื้อที่ประมาณ 0.129 ตารางกิโลเมตร (80.34 ไร่)

3.4.2 พื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรีทั้งหมด นอกเหนือจากพื้นที่หลัก มีเนื้อที่รวมประมาณ 1.409 ตารางกิโลเมตร (880.87 ไร่)

แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรีที่มีการกำหนดเขตพื้นที่ (ZONING)

สัญลักษณ์

- ▬▬▬ ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า
- ▬▬▬ ขอบเขตพื้นที่หลัก

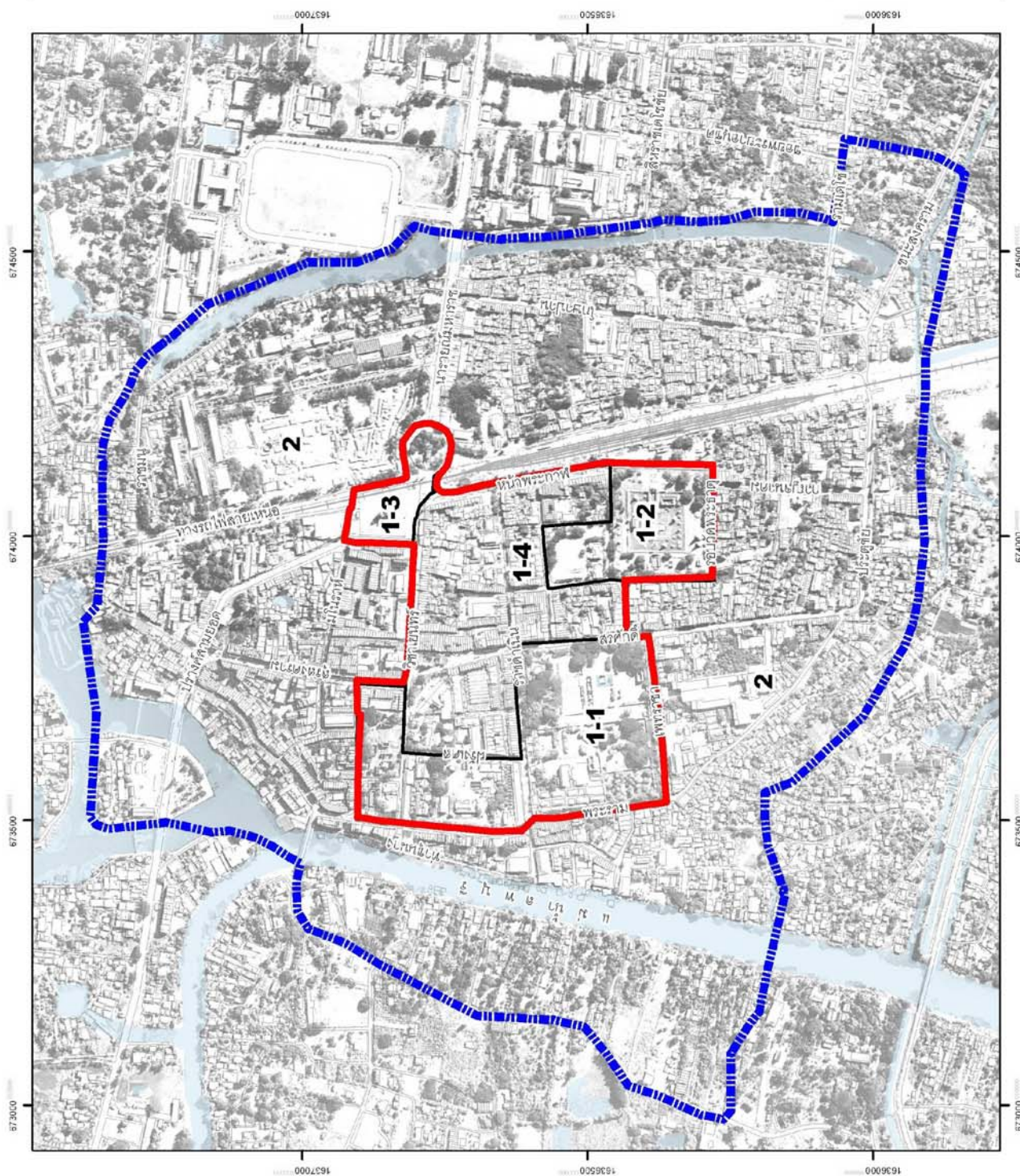
1 พื้นที่หลัก

2 พื้นที่ต่อเนื่อง

โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

4.1 แนวทางทั่วไป

พิจารณาจากแนวทางทั่วไป 7 ประการ ซึ่งสามารถเลือกนำไปใช้ปฏิบัติตามความเหมาะสม สำหรับพื้นที่เฉพาะแต่ละบริเวณ ที่มีความแตกต่างกันออกไป

แนวทาง	การดำเนินงาน
ก. การมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์	1. ให้ประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินการศึกษา เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐาน แสดงความต้องการและความเป็นเจ้าของ โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสนใจ การประชุมสัมมนา ฯลฯ 2. ให้ประชาสังคมเห็นชอบในหลักการดำเนินการบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่ง การจัดระเบียบอาคารและสภาพแวดล้อม เพื่อลดกระแสน้ำและทำให้ไม่ให้ความร่วมมือ ตลอดระยะเวลาดำเนินการ 3. การประชาสัมพันธ์โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การพบปะพูดคุย การประชาสัมพันธ์โดยผ่านประชาสังคม ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบผลกระทบที่ตนเองจะได้รับจากแผนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น 4. คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมืองและกลุ่มประชาสังคม ร่วมกันดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รวมถึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และจัดกิจกรรมเมืองเก่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้เห็นคุณค่าของเมืองเก่า ทั้งคุณค่าด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และอื่น ๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและจิตสำนึกรักถิ่นฐาน
ข. การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน	1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดกรอบการสร้างจิตสำนึกทางสังคม โดยการให้ความรู้ สร้างการรับรู้ตั้งแต่ในครอบครัว กลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ชุมชนและเป็นแบบแผนของเมืองเก่า 2. ทุกภาคส่วนร่วมกันสร้างกลไกการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านการประชุมในชุมชน กิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน กิจกรรมวันครอบครัว ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ ผ่านทางพระสงฆ์ โรงเรียน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนช่องทางอินเทอร์เน็ตที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ความรัก ความหวงแหน มรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ให้ 3. ให้ประชาชนในชุมชน เยาวชน ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะใช้รณรงค์จนเกิดการรับรู้ และเป็นวิถีชีวิตที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน 4. มีกิจกรรมประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขวิธีการสร้างการเรียนรู้ที่สามารถสร้างการซึมซับแนวทางการพัฒนาเชิงอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

แนวทาง	การดำเนินงาน
ค. การส่งเสริม กิจกรรมและ วิถีชีวิตท้องถิ่น	กิจกรรมและวิถีชีวิตเป็นมรดกที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) ได้แก่ ประเพณี อาหาร การแต่งกาย ภาษา เทศกาล คติความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่น จะต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยองค์ความรู้จากประชาชนและนักวิชาการในท้องถิ่น มีการค้นคว้าเผยแพร่และสืบทอดอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ ฟื้นฟูงานเทศกาลต่าง ๆ เพื่อได้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ง. การส่งเสริมคุณภาพ ชีวิต	จัดให้มีบริการสาธารณสุขไปรษณีย์บริการ และธุรกรรมบริการที่ครบสมบูรณ์สำหรับผู้อยู่อาศัยในย่านเมืองเก่าและนักท่องเที่ยวทุกเพศวัย ที่สะดวกต่อการเข้าถึงและไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลออกนอกบริเวณเมืองเก่า การจัดบริการรวมทั้งระบบการรักษาความปลอดภัยและป้องกันอัคคีภัย เป็นความจำเป็นเพราะภายในบริเวณเมืองเก่ามีสภาพการอยู่อาศัยที่มักจะหนาแน่น และถนนเส้นทางสัญจรที่ค่อนข้างคับแคบ
จ. การป้องกันภัย คุกคามจากมนุษย์ และธรรมชาติ	1. คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมืองสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดระเบียบหรือระงับยับยั้งกิจกรรมการพัฒนาก่อสร้างที่จะเป็นผลกระทบต่อโบราณสถานและแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม เพื่อป้องกันกรณีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างที่บดบังโบราณสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนามบที่ดินของทางราชการหรือวัด ซึ่งมีเอกสิทธิ์ไม่ต้องผ่านการตรวจสอบของหน่วยงานควบคุมการก่อสร้างท้องถิ่น 2. จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวัง โดยอาศัยการประสานงานกับเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาและนักวิชาการท้องถิ่น เพื่อช่วยติดตาม ตรวจสอบการพัฒนาที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ใกล้เคียงกับโบราณสถานและแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม 3. จัดให้มีการศึกษาปัญหาความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ วางแนวทางแก้ปัญหาเพื่อป้องกันรักษาแหล่งศิลปวัฒนธรรม จัดวางระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
ฉ. การประหยัด พลังงานด้านการ สัญจรและ สภาพแวดล้อม	1. การขาดแคลนเส้นทางสัญจรที่เหมาะสมสำหรับคนเดินและจักรยาน ทำให้ผู้คนต้องอาศัยรถยนต์และจักรยานยนต์มากขึ้นเป็นวงจรต่อเนื่อง ควรส่งเสริมพัฒนาทางเดินเท้า การใช้จักรยานและพาหนะทางเลือกในย่านเมืองเก่า เพื่อลดการใช้ยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิงและสร้างมลภาวะ 2. นำระบบกระบวนการธรรมชาติและสภาพภูมิประเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชนเมืองเก่า การเปิดช่องมองภูมิทัศน์และปลูกต้นไม้สร้างร่มเงาจะช่วยให้เกิดการไหลเวียนของกระแสอากาศ ลดอุณหภูมิและความชื้น เพิ่มสภาวะความสบายในบริเวณ

แนวทาง	การดำเนินงาน
ซ. การดูแลและบำรุงรักษาอาคารและสาธารณูปการ	1. ปัจจุบันสิ่งก่อสร้างในย่านเมืองเก่ามีข้อจำกัดต่อความต้องการใช้ประโยชน์สำหรับชีวิตประจำวัน การต่อเติมโดยขาดการพิจารณาความเหมาะสมอาจเป็นการทำลายคุณค่า การปล่อยให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพอาคารและสิ่งก่อสร้างเป็นผลกระทบต่อคุณค่ามรดกศิลปวัฒนธรรมทั้งของตัวอาคารหรือสิ่งก่อสร้างนั้นและบริเวณแวดล้อม 2. ขยายบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมือง ในการดูแลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของสิ่งก่อสร้างในย่านเมืองเก่า และส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาสภาพภายนอกของอาคารอย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่มีลักษณะคล้ายหรือสอดคล้องกับของเดิมมากที่สุด หรือส่งเสริมให้มีการนำวัสดุก่อสร้างของเดิมกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

4.2 แนวทางสำหรับเขตพื้นที่ (Zoning)

พิจารณาจากเขตพื้นที่ (Zoning) 2 ประเภทพื้นที่ ซึ่งสามารถเลือกนำไปใช้ปฏิบัติตามความเหมาะสมสำหรับแต่ละพื้นที่ ประกอบด้วย

4.2.1 พื้นที่หลัก

แนวทาง	การดำเนินงาน
ก. ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. ลดการใช้ประโยชน์ที่ดินในส่วนไม่จำเป็นในเขตพื้นที่ศาสนสถาน 2. ที่ดินของรัฐและเอกชนให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นหลัก ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อหัตถกรรม การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม การอยู่อาศัย ศาสนสถาน สถานศึกษา สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ นันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น
ข. ด้านอาคารและสภาพแวดล้อม	รักษาสภาพแวดล้อมโดยกำหนดความสูง สัดส่วนพื้นที่ว่าง (Open Space Ratio) ขนาด ลักษณะ แบบ รูปทรง ฯลฯ ของอาคารให้สอดคล้องและกลมกลืนหรือไม่ทำลายแหล่งโบราณสถานในพื้นที่ พิจารณาการใช้วัสดุและสีของอาคารเพื่อสร้างบรรยากาศการเข้ามาถึงบริเวณสำคัญของเขตพื้นที่เมืองเก่า
ค. ด้านระบบการจราจรและคมนาคมขนส่ง	1. ส่งเสริมให้มีทางเดินเท้า และการสัญจรด้วยยานพาหนะขนาดเล็กเพื่อลดมลภาวะ เช่น รถจักรยาน รถลากจูง เป็นต้น 2. ลดปริมาณจราจร ห้ามรถบรรทุกหนักและรถขนาดใหญ่เข้าสู่พื้นที่ 3. จำกัดการก่อสร้างลานจอดรถขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นมลภาวะทางสายตาที่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมเมืองเก่า

แนวทาง	การดำเนินงาน
ง. ด้านการพัฒนา ภูมิทัศน์	สร้างเส้นทางต่อเนื่องระหว่างตำแหน่งองค์ประกอบเมือง โบราณสถาน และพื้นที่เปิดโล่งในเมือง โดยจัดให้มีทางคนเดิน จักรยานหรือพาหนะขนาดเล็ก จัดทางคนเดินที่ปลอดภัย พร้อมอุปกรณ์สาธารณูปโภคอำนวยความสะดวก เช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ ป้ายบอกทาง ฯลฯ

4.2.2 พื้นที่ต่อเนื่อง

แนวทาง	การดำเนินงาน
ก. ด้านการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	ลดการใช้ประโยชน์ที่ดินในส่วนไม่จำเป็นในเขตพื้นที่ศาสนสถาน ที่ดินบนแนวกำแพงเมืองและคูเมือง จะต้องฟื้นฟูพื้นที่ขอบให้เห็นชัดเจน โดยลดบทบาทการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือหากมีการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อเนื่อง ควรกำหนดลักษณะที่แสดงความเป็นพื้นที่ขอบให้เด่นชัด ที่ดินของรัฐและเอกชนให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์ การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม การอยู่อาศัย ศาสนสถาน สถานศึกษา สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ นันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น และต้องส่งเสริมพื้นที่หลัก
ข. ด้านอาคารและ สิ่งแวดล้อม	พิจารณาวางข้อกำหนดความสูงและแนวถอยร่นอาคาร รวมทั้งขนาดมวดอาคาร เพื่อรักษาสัดส่วนที่เหมาะสมของขนาดอาคารที่ไม่ทำลายแหล่งโบราณสถานในพื้นที่ และพื้นที่หลัก พิจารณาการใช้วัสดุและสีของอาคารเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในเขตพื้นที่เมืองเก่า พิจารณาการใช้ประโยชน์อาคารเก่าที่ยังคงสภาพหรือสามารถฟื้นฟูได้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเรียนรู้และการท่องเที่ยว
ค. ด้านระบบ การจราจรและ คมนาคมขนส่ง	สร้างที่จอดรถในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นจุดเปลี่ยนระบบการสัญจรเข้าถึงยังพื้นที่หลักและส่วนอื่น ๆ ของเมืองเก่า เพื่อลดจำนวนรถยนต์ที่จะเข้าไปสร้างความคับคั่งของการจราจร รวมทั้งผลกระทบด้านมุมมองและเกิดมลภาวะในพื้นที่เมืองเก่า ส่งเสริมให้มีทางเดินเท้าและการสัญจรด้วยยานพาหนะขนาดเล็ก เช่น รถจักรยาน รถลากจูง เป็นต้น แนวถนนที่สร้างทับอยู่บนแนวกำแพงเมืองหรือคูเมืองเดิม ควรมีสัญลักษณ์แสดงถึงสิ่งก่อสร้างในอดีต สร้างตำแหน่งจุดหมายตาที่ตำแหน่งประตูเมืองเดิม หรือป้ายชื่อที่สื่อความหมายถึงแนวกำแพงเมืองหรือคูเมืองเดิม

แนวทาง	การดำเนินงาน
ง. ด้านการพัฒนาภูมิทัศน์	1. เส้นทางหลักเข้าสู่เมืองเก่า ควรสร้างเอกลักษณ์และจุดหมายตาที่ระบุการมาถึงย่านเมืองเก่า รวมถึงการเปิดมุมมอง (Vista) ตามแนวเส้นทางการสัญจรเข้าสู่บริเวณย่านเมืองเก่า 2. ปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่ตามแนวเส้นทางเข้าสู่เมือง พัฒนาภูมิทัศน์ สร้างร่มเงาตามแนวถนน ทางเท้า สร้างจุดหมายตา โดยเลือกพันธุ์ไม้ที่มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของเมืองเก่า หรือที่เป็นต้นไม้ประจำจังหวัด เช่น ● เชียงใหม่ - ต้นทองกวาว (Flame of the Forest) <i>Butea monosperma kuntze</i> ● ลำปาง - ต้นชะจาว <i>Holoptelea integrifolia</i> (ROXB.) Planch ● พิษณุโลก - ต้นปีบ <i>Millingtonia hortensis</i> L.f. ● กำแพงเพชร - ต้นสีเสียดแก่น <i>Acacia catechu</i> ● ลพบุรี - ต้นพิกุล (Bullet Wood) <i>Mimusops elengi</i> Linn. ● นครราชสีมา (พิมาย) - ต้นสาธร <i>Millettia leucantha kurz. Var. buteoides</i> (Gagnap) ● นครศรีธรรมราช - ต้นแซะ <i>Callerya atropurpurea</i> (Wall.) Schot ● สงขลา - ต้นสะเดาเทียม (Indian Walnut) <i>Azadirachta Jacob excelsa</i> 3. ป้ายโฆษณาและป้ายกิจกรรมเชิงพาณิชย์ที่ไม่เหมาะสม เป็นปัญหาต่อทัศนียภาพ ควรจำกัดขนาดและรูปลักษณะของป้ายประเภทต่าง ๆ ส่งเสริมการออกแบบป้ายที่ดี มีเอกลักษณ์ด้วยการประกาศเกียรติคุณ 4. เปลี่ยนวัสดุพื้นผิวจราจรให้มีสีและสัมผัสที่แตกต่างจากถนนทั่วไป เพื่อให้รู้สึกถึงการมาถึงเมืองเก่า 5. จัดให้มีอุปกรณ์สาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกและมีเอกลักษณ์ของเมืองเก่าแต่ละเมือง

**คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและพิจารณาแผนการดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า
ภายใต้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า**

1. รองศาสตราจารย์ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
2. นายมานิตย์ ศิริวรรณ	ประธานอนุกรรมการ
3. นายเฉลิมศักดิ์ วาณิชสมบัติ	รองประธานอนุกรรมการ
4. เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนกรมทางหลวงชนบท	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนกรมธนารักษ์	อนุกรรมการ
11. ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
12. ผู้แทนกรมศิลปากร	อนุกรรมการ
13. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการ
14. ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการ
15. ผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
16. ผู้แทนสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์	อนุกรรมการ
17. ผู้แทนสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
18. ผู้แทนสมาคมนักผังเมืองไทย	อนุกรรมการ
19. นายสุวิชัย รัศมิภูติ	อนุกรรมการ
20. นางนิศานาท สติรกุล	อนุกรรมการ
21. รองศาสตราจารย์ เอกรินทร์ อนุกุลยุทธฉิน	อนุกรรมการ
22. ผู้แทนชุมชนที่เกี่ยวข้องโดยความเห็นชอบของประธานอนุกรรมการ	อนุกรรมการ
23. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและเลขานุการ
24. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
25. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าลพบุรี

1. นายภูธร ภูมะธน	อนุกรรมการที่ปรึกษา
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี	ประธานอนุกรรมการ
3. รองผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี	รองประธานอนุกรรมการ
4. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการ
5. ธนารักษ์พื้นที่ลพบุรี	อนุกรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 4 ลพบุรี	อนุกรรมการ
7. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการ
8. นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการ
9. นายกเทศมนตรีเมืองลพบุรี	อนุกรรมการ
10. ประธานหอการค้าจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการ
11. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการ
12. นายโสภาศ ตริปัญญา	อนุกรรมการ
13. นายรุจ ดุลยากร	อนุกรรมการ
14. นายศุภชัย อารีรุ่งเรือง	อนุกรรมการ
15. นางสาวกอแก้ว เพชรบุตร	อนุกรรมการ
16. ผศ.บุปผา ทิพย์สภาพกุล	อนุกรรมการ
17. ผศ.วิไลวรรณ ฉ่ำพิรุณ	อนุกรรมการ
18. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการและเลขานุการ
19. วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20. หัวหน้ากลุ่มงานสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
21. นางบุญล้อม ปุระชาติ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อผู้ดำเนินโครงการฯ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และกองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ที่ปรึกษา

1. นางมิ่งขวัญ วิทยารังษยดี เลขานุการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. นางสาวอาระยา นันทโพธิเดช รองเลขานุการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. นางอุษา เกียรติชัยพัฒนา ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม รักษาราชการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการกำกับดูแลโครงการ

1. นางกิตติมา ยินเจริญ หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ
2. นางสุกัลยา ปิ่นทะจักร์ หัวหน้ากลุ่มงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
3. นางสาวกรพินธุ์ พยัคฆประการณ์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
4. นางสาวกนกกาญจน์ โกติรัมย์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
5. นางสาววรรณิชา ไกรพินิจ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

รายชื่อคณะผู้ศึกษา
บริษัท ชินครอนกรุ๊ป จำกัด

ส่วนบริหารโครงการ

1. นายวิฑูร ตันธนาโชติ หัวหน้าโครงการ
2. นางปราณี ตันธนาโชติ ผู้ประสานงานโครงการ

ส่วนศึกษาโครงการ

1. นายฉันทฤทธิ์ วิโรจน์ศิริ ด้านผังเมือง
2. นานฉัตรศิริ ธรรมารมณณ์ ด้านผังเมือง
3. นางสาวพิณทิพย์ ศรีอ่อน ด้านสถาปัตยกรรม
4. นายยศธนา วรวิฑูมากร ด้านสถาปัตยกรรม
5. นางปราณี ตันธนาโชติ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสังคม-มนุษยวิทยา
6. นายบรรจง ประจํา ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์
7. นางสาววิภารัตน์ กันทสังข์ เลขานุการโครงการ
8. นายธรรชฎ ฉิมมาลี ผู้ช่วยเลขานุการโครงการ